

Olga SRSTKOVÁ:

Nemanželské početí v předrevoluční Francii (1680-1789)

Bakalářská práce, 61 stran rukopisu + bibliografie a přílohy, FFUK, srpen 2015

Olga Srstková si jako hlavní cíl práce vytyčila analýzu tzv. *déclarations de grossesse* z období od konce sedmnáctého století do závěru Ancien régime, které načerpala během svého studijního pobytu v Toulouse. Déclarations de grossesse, které představovaly pro neprovdané těhotné ženy od poloviny 16. století v podstatě povinné „prohlášení o těhotenství“ (forma evidence, která měla chránit jak plod před jeho vlastní matkou (před úmyslným potratem, infanticidiem či pohozením), tak i matku, jíž poskytuje alespoň elementární záruky vymahatelné na otci dítěte). Ačkoli jde o typ pramene, který se ve Francii těší poměrně velkému zájmu historiků a historiček (zejména s orientací na demografické, sociálněhistorické či genderové aspekty) již přinejmenším po čtyři desetiletí, zdá se, že vzácně dochovaný a bohatý fond toulouských *capitouls* nebyl k podobným badatelským účelům v podstatě vytěžen.

Poměrně velké množství pramenů s analogickou strukturou každopádně vyžadovalo vymezení elementární metody práce; autorka tedy zvolila metodu sondy (po desetiletích) ve snaze pochytit změny v dlouhodobé perspektivě.

Hodnocení po stránce obsahové:

Práce je založena převážně materiálově, její těžiště představuje důkladná pramenná kritika a analýza jednoho typu pramene homogenní povahy. Jejich výpovědní hodnota je samozřejmě omezená, zejména když nebyla možná kombinace s jinými dobovými prameny (matriky, cechovní a podobné knihy,...), které by upřesnily přinejmenším sociální a ekonomické postavení jednotlivých aktérů či leckde i jejich věk.

Zpracování poměrně dlouhé řady francouzského rukopisného materiálu bylo velice náročné časově, zčásti též paleograficky, nemluvě o nezbytnosti poradit si s dobovými a krajově specifickými pojmy (např. označení pro různá řemesla či administrativní a soudní instance).

Zdá se tak, že v rámci možného vytěžila autorka ze studovaných pramenů maximum (nuance v účelu jednotlivých deklarácí včetně těch „podvodných“, rozbor obranných strategií (zde by autorce prospělo např. seznámení s klasickou knihou Lyndal Roper/ové *Oidipus and Devil* z r. 1992, která se jazykovému rozboru obranných strategií v podobných situacích také věnovala), informace o žalobkyních a obžalovaných).

Autorka se také musela potýkat s obtížnou dostupností relevantní literatury k francouzské společnosti Ancien régime, která by dala práci poněkud plastičtější a komplexnější rozměr a větší srozumitelnosti možnost interpretací. I proto se naskýtá otázka, zda by – právě při lepší znalosti

obecných souvislostí – nebyla schopna přesvědčivějších interpretací: o čem může vypovídat nárůst počtu deklarací z let 1750-1770, když nejsou tato čísla konfrontována s informacemi o nárůstu (a vysvětlení) ilegality v této době obecněji? Navíc skutečnost, že i zde postupovala autorka jen formou sondy po desetiletích, je otázkou, zda vůbec o nárůstu můžeme hovořit (zde by to bylo chtělo sondy i do jiných let, aby byla výpovědní hodnota takového údaje přesvědčivější).

V obecných kapitolách uvádějících do problematiky vznikla řada nepřesností či matoucích zjednodušení – srov. oddíly o regulaci populace (s. 17-18) či o trestním právu (s. 18 a násl.), kde najdeme řadu zavádějících informací – např. vstup duše do těla 40. den po početí není plodem „křesťansko-medicínské“ literatury, ale pochází z antiky. V oddíle o vývoji trestního práva vládne totální chaos, informace jsou neuspořádané a nedávají žádnou logiku, která by je vztahovala ke studovanému problému: základní linie proměny postihu zde naznačeny nejsou, není zde například tematizováno ani smilstvo, ani odložení dítěte a informace, které zde najdeme, se týkají našich, resp. česko-rakouských zemí, nikoli však Francie, jíž je věnována práce – i v další části věnované Francii se hovoří výhradně o studovaných *déclarations de grossesse*, o postihu infanticidia, potratu či odložení dítěte, natož smilstva nebo cizoložství zde již řeč není, přestože by to samozřejmě dávalo logiku a studovaný problém situovalo do srozumitelnějšího explikativního rámce. Také např. výraz „přečin“ je poněkud zavádějící, je-li jím označován hrdelní čin – ponechala bych silnější termín „zločin“, popř. neutrálnější „provinění“.

Hodnocení po stránce formální:

Poněkud široký název by možná měl mít podtitul formou upřesnění, že jde rozbor *déclarations de grossesse*; vzhledem k proceduře zadávání práce ovšem nebylo jasné, jak velkou změnu proti zadání konečná úprava administrativně snese.

Exkurzi do starších dějin Toulouse a okcitánského regionu považuji za nadbytečnou, navíc tam díky logickým zkratkám vzniká řada zbytečných nepřesností, ba přímo chyb (okcitánština (= langue d'oc, nikoli není „dialekt“ langue d'oc), standardně je považována za samostatný jazyk (naopak, pokud je mi známo, členěný na 5 dialektů – languedočtinu, provensálštinu, limousinštinu, gaskoňčinu a auvergneský dialekt (l'auvergnat) atd.).

Poznámky, mají-li tvar věty, musí mít její formální náležitosti (velké písmeno na začátku, tečku na konci). Text také vykazuje nedostatky v gramatických a pravopisných náležitostech – interpunkce, používání zájmen (ji/jí), skloňování a překlady cizích jmen a názvů (př. s. 56 – „proti Jean Douit“ – bez deklinace; s. 16 Couvent des Jacobins/Augustins – bez překladu aj.) vybočení z vazby (s. 57 – „byla vyhozena jeho manželkou z domu, poté, co se dozvěděla o jejich pletkách“ aj.) či poněkud neobratné, naivní až zavádějící formulace. F. Castet se podle reprodukováného pramene jmenovala spíše F. Castél. Pojem „infanticida“ je někdy používán poněkud nesrozumitelně, spíše se zdá, že vznikl automatickými opravami z genitivu „infanticidia“.

Data se píší standardně číslicemi (resp. ve formě 1. října 1717), není jasné, proč autorka rozepisuje řadové číslovky i rok slovy (!) – možná vlivem formy studovaných pramenů. Totiž platí o věku (25, nikoli dvacet pět let).

V bibliografii: v odborném textu se nepoužívá „knihy“, nýbrž „(odborné) monografie“.

Posudek vedoucí práce na bakalářskou práci

2015

Text jako celek tak působí poněkud naivně a nevyzrálé, poněkud mu schází „oborová kultura“ (širší rozhled, který by umožňoval komplexnější uchopení studovaného jevu; jazykový projev a formální podoba).

Přes uvedené výhrady se domnívám, že autorka splnila nároky kladené na bakalářskou práci a i s ohledem na náročnost zpracovávaného tématu a studovaných pramenů ji doporučuji k obhajobě.

Rožmitál pod Třemšínem, 24. srpna 2015

Doc. Daniela Tinková, PhD.,

Ústav českých dějin FFUK